

z francouzského národního centra pro vědecký výzkum Centre national de la recherche scientifique (CNRS), umožnilo identifikaci pasáží, které byly seškrábány nebo ztmaveny. Pomocí této technologie se tak podařilo dešifrovat několik dosud nečitelných palimpsestů.

V rámci dalšího programu se studenti zúčastnili zahájení výstavy písarské dílny v popularizačním a vzdělávacím centru Univerzity Karlovy Didaktikon, a získali tak další vhled do procesů, kterými rukopisy procházely při svém vzniku, a především měli možnost vidět, jakým způsobem je možné tyto znalosti předávat veřejnosti. Dále navštívili Nostickou knihovnu i pražské Židovské město, a mohli tak vnímat širší kulturní a historický kontext středověkých rukopisů.

Inovativní forma, jíž byla letní škola *Medieval Manuscripts: From Digital to Material* vedena, nabídla studentům platformu, která spojila možnosti studia středověkých textů s technologiemi digitálního světa. Díky mezinárodnímu složení účastníků také došlo k navázání nových vazeb a k posílení těch stávajících mezi evropskými institucemi a jejich studenty. Tato akce tak představuje příklad, jak je možné implementovat moderní metody do tradičních způsobů zkoumání starých pramenů a jak mohou přispět k zachování kulturního dědictví a jeho zpřístupnění široké veřejnosti.

Mgr. Anna Michalcová

Ústav českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty
Univerzity Karlovy
anna.michalcova@ff.cuni.cz

Mgr. Jitka Filipová

Ústav českého jazyka a teorie komunikace Filozofické fakulty
Univerzity Karlovy
jitka.filipova@ff.cuni.cz

DOI: 10.14712/30298393.2025.10

E. B.

Předčasná smrt historika a literárního vědce Eduarda Burgeta (1972–2023) je právem reflektována jako nečekaný odchod významné osobnosti svého oboru. Rád bych ale připomněl také jeho rozsáhlou popularizační práci, kterou odvedl pro veřejnoprávní Český rozhlas.

Cesta ke studiu historie v jeho případě nebyla přímá: maturoval na hotelové škole a až ve 22 letech nastoupil na Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, kde tehdy začínalo obnovené studium dějin a didaktiky dějepisu. Na stránkách časopisu *Marginalia Historica* je nutné též připomenout, že to byl právě Eda, kdo stál u jeho zrodu a po nějaký čas v druhé polovině devadesátých let působil i jako jeho hlavní redaktor. Studium ukončil v roce 2000 a následně vystřídal několik zaměstnání v rámci svého oboru, z nichž za zmínku stojí post šéfredaktora respektovaného časopisu *Dějiny a současnost* (2006–2011). Z něj přešel do Ústavu pro českou literaturu Akademie věd ČR. V roce 2013 obhájil na Pedagogické fakultě dizertační práci o spisovateli Františku Zavřelovi, která později vyšla v rozšířené podobě i knižně. Vedle vědecko-badatelského působení také učil nejprve na Literární akademii Josefa Škvoreckého a poté na Vysoké škole kreativní komunikace v Praze.

Zásadní součástí jeho publikační činnosti byla spolupráce s Českým rozhlasem. Už v roce 2005 ho Milan Kudrys přivedl do tehdejší publicistické stanice Český rozhlas 6; Eduard Burget se podílel na výrobě pořadů *Historie věčně živá*, *Téma* a *Portréty*. Ve spolupráci s rozhlasem pokračoval později i na stanici Český rozhlas Plus, kde se navíc věnoval i recenzím knížek v pořadu *Ex Libris*. Pro Český rozhlas připravil více než 150 původních pořadů, v dalších desítkách se objevil jako host. Setkali jsme se poprvé v létě 2011 při práci na dokumentárním pásmu o Konstantinu Bieblovi. Od té doby byl hostem v mnoha dalších, které jsem pro Český rozhlas připravil. Kdybych pročítal zpětně scénáře, našel bych množství poznámek nebo nápadů, které přinesl, a které by dokreslily jeho smysl pro detail, jeho vnímání světa a zejména jeho pozoruhodnou (a pro některé možná ne zcela srozumitelnou) schopnost pohybovat se na pomyslných „periferiích“. V místech, kde se svět černobílých pravd a jistot začíná rozmlžovat do šedé. Kde nic není pevně dané, kde příslovečný padouch může být zítra hrdinou, není-li jím už dnes. „Na periferii, tam to žije,“ řekl mi jednou, a nebyla řeč (jen) o okrajových částech měst, myslel tím hlavně hranice našich myšlenkových světů. Měl smysl pro objevování osobností, které právě v onom prostoru šedivých nejistot musely prokazovat schopnost komunikace s oficiálním i neoficiálním, které dokázaly alespoň v rámci možností měnit zavržené v tolerované.

Coby dramaturg se setkávám s desítkami autorů a mohu tak sledovat jejich vztah k práci. Pokud jsem si něčeho na Edovi cenil, byla to opravdovost přístupu k tématu. Když se objevila možnost natočit pořad o spisovateli Dušanu

Hamšíkovi, vzali jsme auto a jeli do Třeboně za jeho první manželkou. Tři hodiny jsme hovořili o všem možném, Eda s ní probral všechno, čím mohla být literární vědě prospěšná. Co komu dnes řekne jméno František Lederer? Z pátrání po zapomenutém redaktorovi *Prager Tagblatt* vzešlo dvouhodinové pásmo o muži, jehož útěk z okupovaných Čech před nacismem by vydal na film, stejně jako poválečné působení u norimberského tribunálu. Cesta do Lokte nad Ohří, kde se narodil, byla nutností – najít jeho rodný dům jsme museli. Když po čase přišel s nápadem připomenout herečku Světlou Svozilovou, další cesta vedla do myslivny v Mařenicích za její dcerou. A když měla být řeč o postrachu českých umělců, nezapomenutelném vedoucím oddělení kultury Ústředního výboru Komunistické strany Československa v sedmdesátých a osmdesátých letech Miroslavu Müllerovi, jeli jsme za vdovou po tomto politikovi. Natáčení odmítla, bavila se s námi dvě hodiny a já si přivodil málem svalové křeče, když jsem zapisoval, co říkala. Většina takových cest znamenala hodiny nahrávek, někdy stohy starých fotografií, dopisů, novin. Na jaře 2019 jsme jeli do Českých Budějovic za příbuznými spisovatele Věroslava Mertla. Možná by Eda nesouhlasil, ale právě Mertl byl pro mě nejtypičtějším příkladem lidí, kteří ho zajímali: spisovatel vycházející z křesťanských pozic, v sedmdesátých letech tajemník okresního výboru Československé strany lidové, jedné z politických stran, které v rámci „znormalizované“ Národní fronty vytvářely dojem politické soutěže. Mertl sice mohl psát a jeho knížky v nevelkých nákladech vycházely, nesměly ovšem být v tisku recenzovány. Ve svých denících výstižně popsal pozici mezi dvěma světy – pro komunisty ve vedoucích funkcích byl tolerovanou přítěží a věčně podezřelý, pro disent byl ale podezřelý taky, protože mohl občas publikovat. Nepatřil vlastně „nikam“. Jak takový člověk žije, co píše, jak se snaží své texty uplatnit v nakladatelstvích? Otázky, které jsme si s Edou pokládali, a které on promýšlel daleko zásadnějším, vědecktějším způsobem.

Nepopisoval jsem naše cesty za pamětníky náhodou. Rodila se z nich nová témata, nacházeli jsme spojení na další lidi. Cítím-li dnes ve svém mikrosvětě prázdné místo, které „zbylo“ po Edovi, zjišťuji, že mi chybí právě jeho schopnost poznávat a propojovat lidi a jejich témata. Dnes se tomu říká „networking“ a mám dojem, že tohle jsme s Edou provozovali v době, kdy se tomu říkalo „kolegialita“. Nedopočítám se, do kolika pořadů mých nebo mých kolegů nepřišel kvůli časovému zaneprázdnění, ale doporučil kolegy, kteří měli co říct. Knihy, které mi navrhl ke čtení, nespočítám vůbec – mám výhodu v tom, že nemalou část jsem si jich zapsal. V posledních letech mi pravidelně nezapomínal říci,

kteřé filmy bych neměl vynechat. Někdy jsem se sám sebe ptal, jak to všechno zvládá... Když si tak vybavím naše setkání nad připravovanými pořady, naše „dramaturgické porady“, mám pocit, že pořady vznikaly jakoby na okraji našich nekonečných debat o všech možných jiných tématech.

Stydl bych se napsat, že to byl „výměnný obchod“, protože nikdo z nás nepřicházel s potřebou dostat protihodnotu za to, co poskytl. Narazil-li jsem na něco zajímavého, o čem jsem věděl, že by Edu zaujalo, vyfotil jsem, poslal, předal. Přišlo poděkování – a za rok jsem si všiml, že právě to či ono Eda využil v nějaké své práci. Měl jsem pocit, že opačně toho přichází daleko víc: zajímavé objevy z archivů, nápady na další pořady, propojení na osoby, které „zrovna teď píšou“, co by se mohlo hodit.

Asi by se dalo definovat, jaké vlastnosti má mít dobrý historik, co všechno by měl zvládat, co mít nastudované a jak se orientovat v problematice. Předpokládám, že tohle všechno Eda ovládal, výčet jeho publikovaných prací o tom svědčí. Nechci stavět pomníky, všichni jsme jen omylní lidé se svými radostmi i starostmi, Eda takový určitě také byl. Nikdy jsem si ale nepřestal vážit právě té míry kolegiality, kterou jsem zmínil. Je to určitě to podstatné, co mi chybí.

O jeho povaze už jen drobné svědectví. Také naše rozhlasové pořady byly „postiženy“ výrazným zkrácením stopáže na polovinu – z padesátiminutovek se v roce 2014 staly čtyřiaadvacetiminutovými, stanice zásadním způsobem změnila vysílací schéma. Historikové, kteří do pořadů přicházeli, si stěžovali: jak mají málo prostoru, jak nestihnou nic důležitého říct, jak se všechno bulvarizuje a tak podobně. Čekal jsem, co to udělá s Edou. Když jsem mu to oznámil, zamyslel se a povídá: *„Dobrá, máme čtyřiaadvacet minut a musíme během nich něco říct o téhle osobnosti. Co je pro dnešního posluchače zásadní, co o té osobnosti musí vědět, čím je dnes důležitá? Jak ten čas využijeme, aby to bylo zajímavé a zároveň dobře udělané?“*

Nikdo z nás nevíme, jaký čas máme vyměřený. Přijde mi, že Edova předčasná smrt je vlastně pokračováním toho zamyšlení: Jak ten čas využijeme, aby to bylo zajímavé i dobré zároveň?

David Hertl

Český rozhlas

david.hertl@rozhlas.cz